

తెలుగులో 16 మహాజనపదాలు - రకాలు, మూలం మరియు మరిన్ని వివరాలు

హరప్పా నాగరికత పతనం తరువాత, ఆరవ శతాబ్దం BC కాలంలో కొత్త పట్టణ కేంద్రాలు మహాజనపదాలుగా ప్రారంభమయ్యాయి. అప్పట్లో 16 మహాజనపదాలు ఉండేవి. 16 మహాజనపదాలలో కొన్ని గణతంత్రాలు మరియు కొన్ని రాచరికాలను కలిగి ఉన్నాయి. మహాజనపదాలలో అత్యంత ముఖ్యమైన లక్షణం రాష్ట్రాల ఏర్పాటు. ఈ రాష్ట్రాల ఏర్పాటుతో ఉత్తర భారత రాజకీయ చరిత్ర చాలా స్పష్టమవుతుంది. ప్రారంభ బౌద్ధులు మరియు జైన గ్రంథాలలో ఈ 16 మహాజనపదాల గురించి ప్రస్తావించబడింది. మగధ, కోశల, అవంతి, పాంచాల ఆ కాలంలోని మహాజనపదాలలో కొన్ని ముఖ్యమైనవి. ఈ వ్యాసంలో మేము అతని వ్యాసంలో 16 మహాజనపదాల పూర్తి వివరాలను అందిస్తున్నాము. మరిన్ని వివరాలు వ్యాసాన్ని పూర్తిగా చదవండి.

మహాజనపదాల గురించి

- జనపదాలు వైదిక భారతదేశంలోని ప్రధాన రాజ్యాలు. ఆ సమయంలో ఆర్యులు అత్యంత శక్తివంతమైన తెగలు, వారిని 'జనాలు' అని పిలుస్తారు.
- జనపదం అంటే "ప్రజలు" మరియు "పాదాలు" దీని ఫలితంగా పుట్టింది.
- ఆరవ శతాబ్దం BCE నాటికి, బహుశా 22 విభిన్న జనపదాలు ఉండేవి.
- సామాజిక ఆర్థిక విజయాలు, ముఖ్యంగా వ్యవసాయం మరియు యుద్ధంలో ఇనుప పరికరాలను ఉపయోగించడం, అలాగే మతపరమైన మరియు రాజకీయ పురోగతులు, జనపదాలు అని పిలువబడే చిన్న రాజ్యాల నుండి మహాజనపదాలు స్థాపించబడ్డాయి.
- తెగ లేదా జనానికి బదులుగా, నివాసితులు తమకు చెందిన భూమి లేదా జనపదానికి బలమైన సంబంధాన్ని ఏర్పరచుకున్నారు.
- హరప్పా నాగరికత తర్వాత ఇది రెండవ పట్టణీకరణ యుగంగా కూడా పరిగణించబడుతుంది.
- రాజకీయ కేంద్రం ఈ కాలంలో ఇండో-గంగా మైదానాల పశ్చిమం నుండి తూర్పు వైపుకు మారింది.
- పెరిగిన వర్షపాతం మరియు నదుల ఫలితంగా అధిక భూసారం దీనితో ముడిపడి ఉంది. ఈ ప్రాంతం ఇనుము ఉత్పత్తి చేసే ప్రాంతాలకు కూడా దగ్గరగా ఉండేది.

పదహారు మహాజనపదాలు - (1) అంగ, (2) మగధ, (3) కాశి, (4) కోసల, (5) యజ్ఞి, (6) మల్ల, (7) చేది, (8) యమస, (9) కురు, (10) పాంచాల, (11) మచ్చ, (12) సురసేన, (13) అస్సక, (14) అవంతి, (15) గాంధార (16) కాంభోజ.

- రాచరికాలు (మొనార్కీ) : గాంధార, కాంభోజ, కాశీ, వత్స, అవంతి, చేది, కురు, పాంచాల, మత్స్య, అంగ, కోసల, మగధ మరియు శూరసేన
- రిపబ్లిక్లు: అస్సాకా, మల్లా & వజ్జి

1. అంగ

- మగధలు, గాంధారీలు మరియు ముజావతులతో పాటు అధర్వ-వేదంలో అంగ రాజ్యాన్ని మొదట ప్రస్తావించారు. అంగ స్థాపకుడు అంగ వైరోకానా అనే రాజు. అంగ దాని వర్తక మరియు వాణిజ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందింది.
- న్యాపార మార్గాల్లో (ఆగ్నేయాసియా) కీలకమైన వాణిజ్య కేంద్రంగా ఉన్నందున న్యాపారులు ఇక్కడి నుంచి సువర్ణభూమికి ప్రయాణించారు.
- చివరి రోజుల్లో అంగ మగధ సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగంగా మారింది. అంగా ఉనికి ఇనుప యుగంలో ధృవీకరించబడింది.
- అంగుత్తర నికాయ వంటి బౌద్ధ గ్రంథాలలో "పదహారు గొప్ప దేశాలలో" లెక్కించబడిన అంగ జైన న్యాఖ్యప్రజ్ఞప్తి యొక్క పురాతన జనపదాల జాబితాలో కూడా ప్రస్తావించబడింది.
- దీనిని బింబిసారుని పాలనలో మగధ సామ్రాజ్యం స్వాధీనం చేసుకుంది.
- ఇది ఆధునిక బీహార్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ లో కనిపిస్తుంది.
- చంపా, దాని రాజధాని, గంగ మరియు చంపా నదుల సంగమం వద్ద ఉంది.

2. మగధ

- మగధ అనే పేరు మొదట అధర్వ-వేదంలో కనిపిస్తుంది. అత్యంత ప్రముఖమైన వాటిలో ఒకటి. మహాజనపదాలు, ఇది అంగ మరియు వత్సల మధ్య ఉంది. ఇది సుమారుగా అనుగుణంగా ఉంటుంది
- బీహార్ లోని ఆధునిక పాట్నా మరియు గయా జిల్లాలు మరియు బెంగాల్ యొక్క తూర్పు భాగాలు. ఇది ఉత్తరం మరియు పశ్చిమాన గంగా మరియు సన్ నదులచే సరిహద్దులుగా ఉంది, దక్షిణాన వింధ్య పర్వతాలు తూర్పున చంపా నది ప్రక్కన ఉన్నాయి.
- రాజగృహ లేదా గిరివ్రాజ, ఐదు కొండలచే రక్షించబడింది, ఇది ప్రారంభ మగధన్ రాజధాని. తరువాత రాజధాని పాటలీపుత్రానికి మార్చబడింది.
- మగధ తొలి రాజవంశాన్ని బృహద్రథుడు స్థాపించాడు. అయినా మగధ వచ్చింది
- బింబిసారు మరియు అజాతశత్రుల ఆధ్వర్యంలో ప్రాముఖ్యం పొందింది.
- మగధ పౌరుగున ఉన్న లిచ్చవిస్ గణతంత్రాన్ని కలిగి ఉంది మరియు గంగానది ఏర్పడింది ఈ రెండు దేశాల మధ్య సరిహద్దు. అజాతశత్రువు మగధ పాలనలో కూడా వజ్రీలతో గొడవకు దిగాడు.
- పాటలీపుత్ర పురాతన ప్రదేశంలో అజాతశత్రు మంత్రులు ఉండే పాటలీగామ ఉంది వజ్రీలను తరిమికొట్టేందుకు కోటను నిర్మించాడు.
- తరువాత, మగధ జైన కేంద్రంగా మారింది, మరియు రాజగృహ మొదటి బౌద్ధ మండలికి ఆతిథ్యం ఇచ్చింది.

3. కాశీ

- ఇది వారణాసిలో ఉండేది. మత్స్య పురాణంలో ఉదహరించబడిన వరుణ మరియు అసి నదుల నుండి ఈ నగరానికి పేరు వచ్చింది.
- అథర్వవేదంలోని ఘైష్పలాడ పునఃపరిశీలనలో కాశీకుల గురించి మొదట ప్రస్తావించబడింది.
- కాశీ రాజ్యం పదహారు మహాజనపదాలలో అత్యంత శక్తివంతమైనదిగా ఉద్భవించింది.
- కాశీ పాలక వంశం భరత వంశానికి చెందినదిగా కనిపిస్తుంది. అయితే, కాశీ చక్రవర్తులు అందరూ ఒకే వంశానికి చెందినవారుగా కనిపించరు, మరియు జాతకాలలో తరచుగా కాశీక రాజుల రాజవంశాలు అంతరించిపోవడం మరియు వారి స్థానంలో ఇతర కుటుంబాలకు చెందిన సభ్యులను మరింత సమర్థులుగా పరిగణించడం గురించి ప్రస్తావించారు.
- ఒకానొక సమయంలో కాశీని ఒక దృతరాష్ట్రం పరిపాలించాడు, అతన్ని మహాగోవింద సుత్రాంతుడు "భరత యువరాజు" అని పిలుస్తారు

4. వత్స

- వత్స తరచుగా వంశ అని వ్రాయబడుతుంది.
- యమునా నది ఒడ్డున ఉంది.
- ఈ మహాజనపదం రాచరిక పద్ధతిలో పరిపాలించబడింది.
- కౌసంబి/కౌశంబి రాజధాని (ఇది గంగా మరియు యమునా సంగమం వద్ద ఉంది).
- ఇది వాణిజ్యపరంగా ముఖ్యమైన నగరం.
- ఆరవ శతాబ్దంలో, వాణిజ్యం మరియు వాణిజ్యం అభివృద్ధి చెందాయి.
- బుద్ధుని ఆరోహణ తరువాత, చక్రవర్తి ఉదయన బౌద్ధమతాన్ని రాష్ట్ర మతంగా స్థాపించాడు.

5. Kosala | కోసల

- షట్పత్ బ్రాహ్మణం కోసల మహాజనపదాల వివరణను ఇస్తుంది. దాని రాజధానితో శ్రావస్తి వద్ద, ఇది మగధ యొక్క వాయువ్య దిశలో, ఆక్రమిత ప్రాంతం చుట్టూ ఉంది
- ప్రస్తుత తూర్పు ఉత్తర ప్రదేశ్ ద్వారా విదేహ మరియు ఉత్తరాన నేపాల్ కొండలు ఉన్నాయి. పశ్చిమాన, కోసలాన్ని గోమతి నది, దక్షిణం వైపు నది సర్పిక లేదా స్యాండిక, తూర్పున సదానిరా (గండక్) నుండి వేరు చేయబడింది
- అయోధ్య, సాకేత మరియు శ్రావస్తి మూడు ముఖ్యమైన కోసల నగరాలు. కోసల రాజులు బ్రాహ్మణిజం మరియు బౌద్ధమతాన్ని ఆదరించారు.
- రామాయణంతో ముడిపడి ఉన్న ముఖ్యమైన నగరమైన అయోధ్య కూడా భూభాగంలో చేర్చబడింది.
- కోసలలో కపిలవస్తులోని శాక్యాల గిరిజన గణతంత్ర భూభాగం కూడా ఉంది.
- గౌతమ బుద్ధుడు లుంబినిలోని కపిలవస్తులో జన్మించాడు.
- ప్రసేనజితీ (బుద్ధుని సమకాలీనులు) ఒక ముఖ్యమైన పాలకుడు.
- ఇది ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని ఆధునిక అవధ్ ప్రాంతంలో ఉంది. దీని రాజధాని శ్రావస్తి

6. శూరసేన

- మెగస్తనీస్ కాలంలో ఈ ప్రదేశం కృష్ణుని ఆరాధనకు కేంద్రంగా ఉండేది. అలాగే, ఇక్కడ బుద్ధుని ఆధిపత్య అనుచరులు ఉన్నారు.

- రాజధాని మధుర యమునా నది ఒడ్డున ఉంది.
- వారు ఒలిగార్స్ లేదా రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వ రూపాన్ని అనుసరించారు మరియు వాటిని గణ సంఘాలుగా సూచిస్తారు.
- శూరసేనుడి ప్రముఖ పాలకులలో ఒకరైన అవంతీపుత్రుడు బుద్ధుని ప్రధాన శిష్యుడు. అతను మధురలో బౌద్ధమత వ్యాప్తిని నిర్ధారించాడు. ఇది తరువాత విశాలమైన మగధ సామ్రాజ్యంలో విలీనం చేయబడింది.

7. పాంచాల

- ఎగువ గంగా మైదానంలోని గంగా-యమునా డోయాబ్ లోని ఎగువ హిమాలయాలు మరియు గంగా నది మధ్య కురులకు తూర్పున ఉన్న దేశాన్ని పాంచాలులు ఆక్రమించారు. పాంచాల దాదాపుగా ఆధునిక బుద్ధాన్, ఫరాఖాబాద్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ పరిసర జిల్లాలకు అనుగుణంగా ఉంది. పాంచాల రాష్ట్రం గోమతి నదికి పశ్చిమాన మరియు చంబల్ నదికి ఉత్తరాన ఉంది. చివరి వేద కాలంలో (c. 1100–500 BCE), ఇది పురాతన భారతదేశంలోని అత్యంత శక్తివంతమైన రాష్ట్రాలలో ఒకటి, ఇది కురు రాజ్యంతో సన్నిహితంగా ఉంది.
- ఉత్తర-పాంచాల మరియు దక్షిణ-పాంచాలగా విభజించబడింది. ఉత్తర పాంచాలకి అధిపతి లేదా ఛత్రవతి (ఆధునిక రానగర్ బరేలీ జిల్లాలోని) వద్ద రాజధాని ఉంది, అయితే దక్షిణ పాంచాలకి ఫరాఖాబాద్ జిల్లాలోని కంపిల్య లేదా కంపిల్ వద్ద రాజధాని ఉంది. కన్యాకుబ్జ లేదా కనౌజ్ ప్రసిద్ధ నగరం పాంచాల రాజ్యంలో ఉంది. నిజానికి ఒక రాచరిక వంశం, పాంచాలలు ఆరు మరియు ఐదవ శతాబ్దాలలో B.C.E లో రిపబ్లికన్ కార్పొరేషన్ కు మారినట్లు కనిపిస్తుంది. నాల్గవ శతాబ్దం B.C.E. కొటిల్య యొక్క అర్థశాస్త్రం (4వ శతాబ్దం B.C.E.) రాజశట్టోపజీవిన (కింగ్ కాన్సుల్) రాజ్యాంగాన్ని అనుసరించి పాంచాలను ధృవీకరిస్తుంది.
- 5వ శతాబ్దం BCE, ఇది భారతీయ ఉపఖండంలోని సొలస (పదహారు) మహాజనపదాలలో (ప్రధాన రాష్ట్రాలు) ఒకటిగా పరిగణించబడే ఒలిగార్స్ సమాఖ్యగా మారింది. మౌర్య సామ్రాజ్యంలో కలిసిపోయిన తరువాత (322–185 BCE), పాంచాల 4వ శతాబ్దం CE లో గుప్త సామ్రాజ్యంచే విలీనం చేయబడే వరకు దాని స్వాతంత్ర్యం తిరిగి పొందింది.

8. కురు

- కురు మహాజనపదానికి కొరవ్య మరియు ఇసుకరా ముఖ్యమైన పాలకులు మరియు వారు యుద్ధిష్ఠిర జాతికి చెందినవారు.
- వారు భోజులు, పాంచాల మరియు యాదవులతో వివాహ సంబంధాలను ఏర్పరచుకున్నారు.
- కురు పాలకులను అర్థశాస్త్రంలో రాజశట్టోపజీవిన (రాజు యొక్క కాన్సుల్) అని పిలుస్తారు. ఈ విధంగా, కురు మహాజనపదంలో సంపూర్ణ రాచరికం లేదని స్పష్టమవుతుంది.
- మహాభారతం, ఒక ఇతిహాసం, పాలక కురు వంశంలోని రెండు శాఖల మధ్య జరిగిన యుద్ధాన్ని వివరిస్తుంది.

9. మత్స్య

- ఇది పాంచాల పశ్చిమాన మరియు కురులకు దక్షిణాన ఉంది.
- విరాటనగర రాజధాని (ఆధునిక బైరత్).
- ఇది జైపూర్, అల్వార్ మరియు భరత్పూర్ రాజస్థాన్ ప్రాంతంలో ఉంది.
- వ్యవస్థాపకుడు - విరాట. వారి రాజధాని నగరం పాండవుల దాక్కున్న ప్రదేశంగా ప్రసిద్ధి చెందింది.
- ఇందులో రాజస్థాన్ లోని అల్వార్ మరియు భరత్పూర్ ప్రాంతాల భాగాలు ఉన్నాయి.
- పాంచాల నుండి మత్స్య నది యమునా నది ద్వారా విడిపోయింది.

- ఇది ఒకప్పుడు చేది మహాజనపదంలో భాగంగా ఏర్పడింది, ఇది రాజు సుజాత మత్స్య మరియు చేది రెండింటినీ పాలించిన వాస్తవం నుండి స్పష్టమవుతుంది.

10. చేది

- ఇది చంపా నది మరియు గంగా నది సంగమం వద్ద ఉంది. దీని రాజధాని చంపా 6వ శతాబ్దపు BCలోని ఆరు గొప్ప నగరాలలో ఒకటి మరియు ఇది వర్తక మరియు వాణిజ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందింది. అధర్వ వేదంలో మరియు జైనానికి అత్యంత గౌరవనీయమైన గ్రంథమైన ప్రజ్ఞపన్లో అంగ గురించి ప్రస్తావించబడింది. దీనిని బింబిసారుడు మగధ సామ్రాజ్యంలో కలుపుకున్నాడు. ఇది ప్రస్తుత బుందేల్ఖండ్ ప్రాంతంలో ఉంది.

11. అవంతి

- బౌద్ధమతం యొక్క పెరుగుదలకు సంబంధించి అవంతి ముఖ్యమైనది. అవంతి రాజధాని ఉజ్జయిని లేదా మహిస్మతిలో ఉంది. ఇది ప్రస్తుత మాలవా మరియు మధ్యప్రదేశ్ చుట్టూ ఉంది. బుద్ధుని కాలంలో అవంతి పాలకుడు చండ ప్రద్యోత.
- అవంతి బౌద్ధమతానికి చాలా ముఖ్యమైన కేంద్రంగా మారింది. అంతిమంగా అవంతి రాజ్యం ఏర్పడింది. శిశునాగ ద్వారా మగధన్ సామ్రాజ్యంలో విలీనం చేయబడింది.

12. గాంధార

- తక్షశిల రాజధాని (తక్షశిల).
- అధర్వవేదంలో గాంధార ప్రస్తావన ఉంది.
- ప్రజలు పోరాట కళలో బాగా ప్రావీణ్యం పొందారు.
- అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం పరంగా ఇది గమనార్హం.
- క్రీస్తుపూర్వం ఆరవ శతాబ్దం చివరిలో గాంధారాన్ని పర్షియన్లు స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

13. కాంభోజ

- కాంభోజ సంస్కృతం మరియు పాళీ సాహిత్యంలో తరచుగా ప్రస్తావించబడింది. కాంభోజాలు కాంభోజ మహాజనపద ప్రాంతంలో నివసించే క్షత్రియ కులానికి చెందిన ఇండో-ఇరానియన్ ప్రజలు, రెండవ పట్టణీకరణ కాలంలో BCE ఆరవ నుండి నాల్గవ శతాబ్దాల వరకు పురాతన భారతదేశాన్ని రూపొందించిన పదహారు దేశాలలో ఇది ఒకటి. కాంభోజ రాజధాని పూచ్. ఇది ప్రస్తుత కాశ్మీర్ మరియు హిందూకుష్లో ఉంది.
- కాంభోజుల చారిత్రక సరిహద్దులు వైవిధ్యంగా ఉన్నప్పటికీ, పండితుల కథనాలు మొత్తంగా ఉత్తర మరియు పశ్చిమ సరిహద్దులను ప్రస్తుత తజికిస్తాన్ మరియు తూర్పు ఉజ్బెకిస్తాన్లో, ప్రస్తుత జమ్ము మరియు కాశ్మీర్లో తూర్పు సరిహద్దులతో మరియు ప్రస్తుత ఇరాన్ మరియు దక్షిణ ఆఫ్ఘనిస్తాన్లో దక్షిణ సరిహద్దులను కలిగి ఉన్నాయి.

14. అస్మాకా

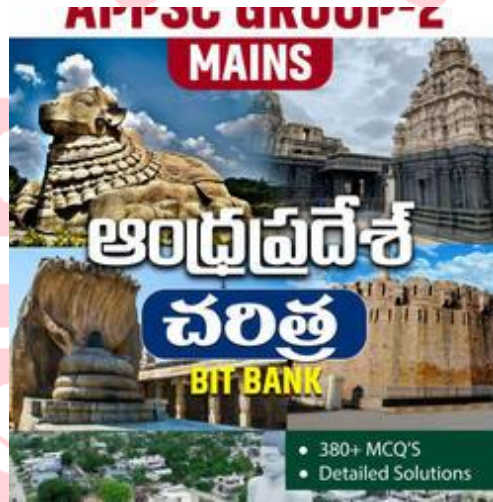
- దీనిని అస్సాకా అని కూడా పిలిచేవారు. ఇది దక్షిణాపథంలో ఉంది మరియు ఇది తెలంగాణ, మహారాష్ట్ర మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతాలను కవర్ చేసింది. బ్రహ్మాదత్త మరియు అరుణ అస్సాకానికి ముఖ్యమైన పాలకులు. ఈ మహాజనపద రాజధాని ప్రతిస్థాన్ లేదా సైరాన్ వద్ద ఉంది. ఇది గోదావరి ఒడ్డున ఉండేది.

15. వజ్జి

- వజ్జి రాజధాని వైశాలి. ఈ మహాజనపదాలలో నివసించే ప్రధాన జాతులు లిచ్చవీలు, వేదేహన్లు, జ్ఞాత్రికలు మరియు వజ్జీలు. వజ్జీలు తిర్హట్ విభాగంలో గంగకు ఉత్తరాన ఉన్న రాష్ట్రాన్ని పాలించారు. అత్యంత శక్తివంతమైన వంశాలు లిచ్చవీన్ (రాజధాని - వైశాలి), విదేహన్స్ (రాజధాని - మిథిలా), మరియు జ్ఞాత్రికలు (కుండాపురలో ఉన్నాయి).
- మహావీరుడు జ్ఞాత్రిక వంశానికి చెందినవాడు. అజాతశత్రువు వజ్జీలపై విజయం సాధించాడు.

16. మల్ల

- మల్ల ప్రజాస్వామ్య గణతంత్రం. ఇది అనేక శాఖలను కలిగి ఉంది, వీటిలో పావా మరియు కుసినారా పట్టణాలలో ఉన్న శాఖలు బుద్ధుని కాలంలో చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇది బౌద్ధ మరియు జైన గ్రంథాలలో, అలాగే మహాభారతంలో ప్రస్తావించబడింది. దీని భూభాగం వజ్జి రాష్ట్ర ఉత్తర సరిహద్దు వరకు విస్తరించింది. రెండు రాజధానులు బౌద్ధ చరిత్రలో ముఖ్యమైనవి.

A
Adda247
తెలుగు